

حسین نوری

## توحید از نظر قرآن

\*\*\*

سراسر جهان هستی را ، از صفحه آسمان تا اعماق زمین ، نظم و ترتیب شکفت انگیزی فرا گرفته است این حقیقت از روزی که راه دانش بر وی جامعه بشریت گشوده شده توجه وی را بجاناب خویش جلب نموده است

هر اندازه که پیشرفت های روز افزون نصیبش گشته ؛ این موضوع بیش از پیش روشن تر شده است شمار درجهین هر موجودی از موجودات متنوع جهان آفرینش دقت کنید ، علامت و آثار نظم را بطور روشن خواهید دید .

اجرام آسمانی و منظومه های بزرگ که تعداد آنها هنوز بر بشر مخفی است و اساساً ارقام معمولی بشر نمی تواند شمارة آنها را بیان کند ؛ با نظم بسیار دقیقی در این فضای وسیع و پهناور ، میلیون ها سال است در تک و تا نزد فاصله و وزن و حجم و سرعت سیر آنها سنجیده شده و هر يك از آنها در مدار معینی با فاصله مشخصی بحرکت خود ادامه میدهد نیوتن میگوید : « اگر کوچکترین انحراف از نظم و حسابی که برای آنها در کتاب خلقت مقدر و مقرر گردیده است رخ دهد ، مسلمان اصطکاک و تصادم عجیبی در میان آنها پدید آمده و یکباره این دستگاه عظیم متلاشی خواهد گشت » .

این نمونه ایست از نظمی که در موجودات بزرگ جهان آفرینش حکم فرماست نمونه جالب دیگر را در کوچکترین موجود ، به بینید . خواهید پرسید : کوچکترین موجود چیست ؟ مورچه یا ذرات غبار که در هوا پراکنده است ؟ نه . . . کوچکتر بقدری کوچک و ریز که قطر متوسط آن يك ده مایونیم میلمتر است ( یعنی اگر ده میلیون از آنها را پهلوی هم قرار دهیم باندازه يك میلمتر بیشتر نخواهد بود ) آری آن همان موجود است که بی بردن با سر از آن بایه ترقیات شکفت انگیز امروز جامعه بشریت

گردیده است، آن‌ها هم است که در عین کوچکی، نظم بسیار بزرگ و دقیقی در منظومه عجیب آن حکم فرماست، همان نظمی که در منظومه شمسی برقرار است در نهاد مریخ هم موجود است: ذراتی بدور هسته مرکزی گرد آمده با سرعت سرسام آوری در حرکت میباشند (هسته مرکزی را پروتون و ذراتی که در گرد آن حرکت میکنند و تعداد آنها هم در اتمهای عناصر متفاوت است الکترون مینامند).

عجیب تر آنکه نظام حرکت ستارگان آسمان با نظام حرکت الکترونها کاملاً مشابه است یعنی هر دو از چپ بر راست در گردش اند؛ خلاصه آن در نظم و قانون در سراسر مخلوقات جهان محسوس است و پیشرفت علوم این مطلب را مدلل و روشن میسازد روی همین اصل متخصصین در هر یک از شعب علوم بیش از دیگران بوجود نظم و ترتیب ایمان دارند، مثلاً علماء هیئت بنظم و ترتیب کرات آسمانی بیش از سایرین ایمان دارند و دانشمندان گیاه شناسی بنظم و ترتیب در عالم نباتات و همچنین دانشمندان حیوان شناسی بنظم و ترتیب در عالم حیوانات بیشتر از دیگران مطلع میباشند و علماء وظایف الاعضاء و تشریح و بطور خلاصه هر دانشمندی این حقیقت را در فن تخصصی خود بیش از دیگران درک میکند و فیلسوف آنرا در سراسر جهان مشاهده مینماید.

این نظامات عجیب و دقیق هر صاحب دلی را متوجه میکند که جهان هستی را سازنده ای است که با کمال علم و قدرت و حکمتش این موجودات را آفریده و نظام کاملی در آنها برقرار کرده است:

او بدریا حکم طوفان میدهد	او بسیل و موج فرمان میدهد
نقش هستی نقشی از ایوان اوست	باد و خاک و آب در فرمان اوست
رودها از خود نه طغیان میکنند	آنچه او فرمان دهد آن میکنند
قطره ای کز جو بیاری میرود	از بی انجام کاری میرود
یا بگفته شیخ اجل سعدی:	

«فراش باد صبارا گفته تا فرش زمر دین بگستراند و دایه ابر بهاری را فرموده تا نباتات نبات داد در مهد زمین پیروانند، درختان را بخامت نوروزی قبای سبز ورق در بر

کرده، و اطفال شاخ را بقدم و موسم زبیع کلاه شکوفه بر سر نهاده، عضلات تاکی بقدرتش شهد فایق گشته و تخم خرما بیمن تربیتش نخل باسق شده...  
بشر هر چه در علم بیشتر پیشرفت کند و حقایق تازه ای را از عالم طبیعت کشف نماید بهمان نسبت این حقیقت بر وی روشن تر خواهد گشت، زیرا نمیتواند بازر (بلکه تصور) کند که این تشکیلات مرتب و موزون مولود معلول «تصادف» باشد.

اگر یک فرد انسان از بیابانی عبور کند و در وسط آن یک دستگاه عمارت ساده و چند خیابان و باغچه مشجر و گلکاری شده وجود داشته باشد بمحض اینکه چشمش باین سازمان بیفتد، فوراً بوجود یک عامل با عقل و شعوری میبرد که این طرح زیبا و ظریف را برای منظوری ریخته است و هیچگاه بفکر او نمیگذرد که مهندس این ساختمان «تصادف» و سازنده اش «اتفاق» بوده؛ روشن است که هر اندازه این شخص بر موز معماری و بنایی و باغبانی آشناتر شود بوجود آن نیروی عقل و شعوری که در این ساختمان مؤثر بوده است بیشتر ایمان پیدا میکند، هر قدر دانشمند تر شود بهتر خواهد دانست که: «تصادف و اتفاق نمیتواند اندازه تقسیم و تعلیل سازمانهای منظم و دستگاههای دقیق و موزون بر آید».

بگفته حکیم نظامی:

بر هر چه نشانی ظرافت است  
هر نقش بدیع کایدت پیش  
هرج آن نظری در آن توان بست  
بوشیده خزانه ای در آن هست

### استدلال قرآن

استدلالهای قرآن مجید در زمینه اثبات صانع بیشتر بر محور همین منطبق میچرخد نظامات موجودات متنوع جهان آفرینش را دلیل این حقیقت قرار داده است، ما نظر داریم در این کتاب یک سلسله مطالب جالب و سودمند در زمینه شرح این قسمت از آیات قرآن کریم، که تقریباً بالغ بر هفتصد و پنجاه آیه میباشد، بنظر خوانندگان محترم برسانیم.

دسته بندی آیات

آیات نامبرده با شرح مناسبی که در نظر است بچند دسته تقسیم میشود،

- ۱- در زمینه موجودات عظیم آسمانی از قبیل خورشید و ماه و ستارگان و تانیر آنها در زندگی موجودات زنده ؛ و جریان منظم آنها و نظام نور و ظلمت .
- ۲- خصوصیات زمین از لحاظ وسعت و شکل و حرکت آن و منافع کوههایی که در سینه آن میخکوبی شده و فواید دریاها و مزایای معادنی که در آغوش زمین متکون میشوند .
- ۳- اهمیت آب در هوا در حیات موجودات زنده و نظام آنها .
- ۴- ترسیم صورت بدیع انسان و مراحلی که آدمی از دوران جنین بودن تا آخرین مرحله حیات و تکامل طی میکند .
- ۵- عجایب عالم گیاه و فواید گیاهان متنوع بالاخص میوه ها و اما کولات .
- ۶- نظامات جالب عالم جانداران (غیر انسان)
- ۷- نظام عمومی کائنات .

دیر زمانی است که علوم هیئت در جامعه بشر رائج گردیده است این علم در باره سازمان جهان و حرکات ستارگان و فاصله آنها از هم ، و خصوصیات دیگر آنها ، بحث و تحقیق مینماید از فواید بسیار مهم این علم آنست که آدمی را به عظمت دستگاه آفرینش مطلع ساخته و بیک نظام کلی بسیار عظیم را در نظر مجسم میکند ، علمی است که فکر انسان را از تنگنای عرصه زمین بالا میبرد ؛ و طائر هوش را در فاصله هزارها سال راه پرواز میدهد ، درهائی از توحید و خداشناسی بر وی انسان باز میکند ، این علم را در حقیقت باید بر چمدان علوم راهنمای توحید دانست ، ولذا گفته اند « کسی که با علم هیئت و تشریح آشنا نباشد ؛ در شناسائی خدا کامل نیست » .

#### نظر قرآن

قرآن مجید برای اجرام آسمانی اهمیت مخصوصی قائل است ، خردمندان را برای فکر و غور در باره آنها مکرراً دعوت نموده است ، گاهی بآنها قسم یاد میکند زمانی در مقام اثبات عظمت دستگاه خلقت آنها را در ردیف اول قرار میدهد از زمانی که هیئت جدید و بترقی نهاد و دانشمندان عالیقدری در افشای بعضی از اسرار جهان

آفرینش؛ کوششهای فراوان بکار بردند؛ مگر آفرینش حقیقی و بی‌نیاز است. اهمیت آیات قرآن در این زمینه روشن تر شد. قرآن برای جلب افکار و اذهان با جرام آسمانی؛ تعبیرات متنوعی بعمل آورده است که از جمله آنها تعبیر «زینت» است، چون زینت برای جلب توجه است و جلب توجه برای نتیجه، و نتیجه‌ای که از توجه باین زیورهای جالب صفحه آسمان حاصل میشود بی‌بردن بعبادت جهان آفرینش، و قدرت پدید آورنده این دستگاه است.

لذا فرمود: «ما آسمان دنیا را بزبور ستارگان آراستیم» (آیه ۶۷ از سوره صافات) «آیا آسمان را بر فراز خود نمینگرند که ما چگونه آن را بر افراشتیم و زینت بخشیدیم» (آیه ۶۸ از سوره ق) «آسمان دنیا را بچراغها زینت و زیور دادیم» (آیه ۱۲ از سوره سجده) «آسمان دنیا را بچراغها زینت دادیم» (آیه ۵ از سوره ملک).

همانطور که در مجالس جشن و سرور چراغانی میکنند، بوسیله لامپهای رنگارنگ باقوه‌های گوناگون، یا نصد شمعی، صد شمعی، پنجاه شمعی، توجه‌ها را جلب میکنند در چراغانی بارگاه جهان هستی نیز منظره عجیبی از نور باران اختران برپا است در این بزمگاه، ستارگان منظره‌ها و جلوه‌های گوناگون بخود گرفته‌اند.

چنانکه دانشمندان هیئت آنها را بدین ترتیب دسته‌بندی کرده‌اند:

۱ - ستارگان متغیر . ۲ - ستارگان رنگین . ۳ - ستارگان وقتی .

۴ - ستارگان جفت . ۵ - ستارگان مضاعف .

ستارگان متغیر

ستارگانی هستند که نور آنها کم و زیاد میشود، در آغاز درخشنده نمایان میشوند پس از مدتی روشنائی آنها و بنقصان میرود، مدتی پس از آن نورشان رو با افزایش میگذارد تا بهمان ابعاد و روشنائی اول میرسند.

ستارگان رنگین

در شب تاز که هو اصف باشد چنین بنظر میرسد که رنگ نور ستارگان میل بسفیدی میزند ولی با ملاحظه دقیق معلوم میشود که در روشنائی بسیاری از

آنها تلون هویدا است، قسمتی از آنها رنگشان سرخ است بیشتر ستارگان سرخ فام بجهت فاصله زیادی که از زمین دارند با چشم غیر مسلح دیده نمیشود، قسمتی از آنها سفید است، قسمتی دیگر زرد رنگ است.

در باره علت رنگهای مختلف این ستارگان دانشمندان مطالب قابل توجهی گفته اند

### ستارگان وقتی

ستارگانی هستند که یک مرتبه در آسمان ظاهر شده و بتدریج نورشان افزایش مییابد و پس از مدتی نقصان یافته تابکلی محو و ناپدید میگردند.

### ستارگان جفت

پیش از اختراع دستگاه منعکس سازنده نورهای کواکب دانشمندان معتقد بودند که ستارگان همه مفردند، تا اینکه با تکمیل این آلات روشن شد، که بسیاری از آنها جفت اند یعنی: هر یک از آنها مرکب از دو ستاره است، که یکی پیرامون دیگری میگردد. علم امروز بیش از ۱۲۰۰۰ ستاره از این نوع کشف کرده است در این قسمت برای نمونه میتوان ستاره «عیوق» و «شعرا یمانی» و «شعرا ی شامی» را نام برد

### ستارگان مضاعف

توده‌هایی از ستارگان هستند که در یک نقطه اجتماع کرده اند، ستاره قطبی جدی از همین دسته است و آن از سه ستاره تشکیل شده که یکدیگر نزدیک بوده و بدور هم میگردند، مجموعه پروین که با چشم غیر مسلح مرکب از شش یا هفت ستاره بنظر میرسد، در حقیقت از اجتماع صدها ستاره تشکیل یافته است، در مجموعه «جانی» (یکی از صور فلکی است) توده‌ای از ستارگان وجود دارد که از اجتماع سی هزار ستاره تشکیل گردیده اند و فاصله‌ای که ما را از این توده جدا میکند قریب به سی و شش هزار سال نوری است، بطور کلی نزدیکترین ستارگان مضاعف بزمین در فاصله ۱۸۴۰۰ سال نوری از زمین و دورترین آنها در فاصله ۱۸۵۰۰۰ واقع میباشد!

### روش پیشوایان اسلام

پیشوایان عالقدر اسلام برای مطالعه صفحه آسمان اهمیت شایانی قائل بودند

پیغمبر اکرم ﷺ شبها موقع خواب ظرفی از آب را با مسواک بالای سر خود مینهاد  
 قدری بخواب میرفت ، سپس از خواب برمیخاست می نشست ، پیش از اینکه بوضوء و  
 نماز مشغول شود نظر عمیقی بآسمان میکرد و این دو آیه را میخواند «ان فی خلق  
 السموات والارض واختلاف الليل والنهار لآیات لا ولی الا للباب الذین یذکرون الله قیاماً  
 وقعوداً وعلی جنوبهم ویتفکرون فی خلق السموات والارض ربنا ما خلقت هذا باطلا  
 سبحانک فقنا عذاب النار» (آیه ۱۹۰ و ۱۹۱ از سوره آل عمران) یعنی : در آفرینش  
 آسمانها وزمین و رفت و آمد شب و روز دلائلی است برای خردمندان ، کسانی که در هر  
 حالت : ایستاده ، نشسته ، بپهلوی خوابیده ، خدا را یاد میکنند و در خلقت آسمانها و  
 زمین فکر میکنند و میگویند : پروردگارا این دستگاه با عظمت را بیهوده نیافریده ای  
 منزهی از کار بیهوده ، ما را از عذاب آتش نگاهدار .

پس از آن مسواک میکرد و وضو میساخت و چهار رکعت از نماز شب میخواند  
 سپس بخواب میرفت و بعداً این عمل را تکرار میکرد و هر نوبت که از خواب برمیخاست  
 نگاه عمیق بآسمان میکرد و دو آیه نامبرده را میخواند

امیر مؤمنان علیه السلام

نیز پیش از نماز شب نظر بصفحه آسمان می افکند و آیات مزبور را میخواند  
 آری برای متفکران هیچ منظره ای شورانگیزتر از منظره جالب شبهای آسمان نیست  
 تو کوئی اختران استاده اندی دهان با خاکیان بگشاده اندی  
 که هان ایغافلان هشیار باشید درین در که شبی بیدار باشید  
 تو خوش خفتی و ما اندر راهی همی بوئیم خاک در که او

\*\*\*

چرخ با این اختران نغز و خوش و زیباستی !

قیمت برای ۱۲ شماره ۱۲۰ ریال - برای محصلین ۸۰ ریال  
 » ۶ » ۶۰ » ۴۰  
 ۱ » برای عموم ۱۰ ریال

چاپخانه حکمت

